

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "כי יקה" כי תצא, תשפ"ה

"משלמים ואוכלים"

לה: "הרי את מקודשת לי בשוקולד זה כדת משה וישראל" והבחורה מקבלת ממנו! ובעוד החברים מתחילים לפזם ניגוני חתונה, ה'חתן' ניגש לקופה ומבקש לשלם על השוקולד. וכשהבחורה רואה זאת, היא זורקת את השוקולד מידה וצועקת: "לקחתי ממנו כי חשבתי שהשוקולד אינו שלו, 'והכל בצחוק' – עכשיו שהוא רוצה לשלם ואני מבינה שזה רציני, אני לא רוצה ממנו כלום – הוא לא יהיה בעלי!"

הוא נדהם כולו, אם כשה'חתן' לקח את השוקולד באמת היתה לו כוונה לשלם – היא כבר מקודשת (על פי המחנה אפרים הנ"ל)!

וגם הציק לו עוד משהו, אותו איש עם התינוק גם שם משהו בכיס ועליו הוא ודאי אינו מתכנן לשלם!

בצעדים הססניים הוא ניגש לקופה הראשית והחל לספר את סיפורו בפני האדם שעומד שם. והנה הוא שם לב שאותו אדם שהסתובב עם בנו בעגלה – הוא זה שעומד בפניו. ואומר לו: "תודה, לא אעשה כך שוב כי זה מעורר חשד, אבל תדע שאני בעל החנות..."!

אבל הוא לא נרגע "מה יהיה עם הקידושין?" בעל החנות השיב לו: "אל תדאג, זו היתה הסרטה לסרט, דאגתי מראש, אריזת השוקולד היתה ריקה והרי זה "מקח טעות" וגם הבחור והבחורה הם אח ואחות – ואין קידושין תופסים באחותו (קידושין מו:)! "

התינוק צרח ב'עגלת הסופר'. אביו נטל אריזת ממתקים שהיתה בעגלה ופתח אותה ונתן לבו לאכול. קונה נוסף לא האמין למראה עיניו: "מי הרשה לו? הוא עוד לא שילם, הוא גונב או גוזל מהחנות? משלמים ואז אוכלים!"

הקונה המשיך לעקוב ועתה הוא רואה את אבי התינוק לוקח מוצר קטן מהמדף, בוחן אותו ושם בכיסו – כלומר, אין לו כוונה לשלם!

הוא התלבט מה עליו לעשות? יגש לקופה הראשית ו'ילשין'? אולי יש עליו חובה לעשות כן מדין השבת אבידה? אבל "לא נעים... ואולי מדובר בעברין והוא מסתבך"?

הוא העלה את שאלתו באחד הפורומים התורניים. וקיבל "מבול של תשובות". אחד טען, שאמנם אסור לגזול על מנת לשלם, אבל יש הסוברים שאם הוא מזכה לבעלים (באמצעות מעשה קנין) את התמורה ששוה יותר, מותר לו (ח"מ שני"ט ב.). ולכן אל תחשוד בכשרים!

הקונה הגיב: "הוא לא עשה מעשה קנין לטובת בעל החנות, הוא פשוט נתן לילד – והילד אכל!"

אחד נזכר: הרי כבר ה'מחנה אפרים' (גזילה ה') נזקק לשאלה זו וכתב שאם החפץ עומד למכירה אפשר לקחת ואחר כך לשלם – וזה בדיוק מה שהוא עשה והכל בסדר!

עודו מתלבט, הוא רואה בחור שלוקח שוקולד יוקרתי מהמדף, נותן אותו (בפני שני עדים שעומדים לידו) לאשה ואומר

² סיפור המעשה (בדומה) בשו"ת קול אליהו אבהע"ז ג' (צוין ברעק"א על השו"ע חו"מ שני"ט ב'), והוא עצמו חולק על תה"ד, א"כ נעשה בפני הבעלים וגם להימנע כדי למנוע מראית עין.

¹ אכמ"ל לגבי קידושין שאינן סמוכים לנישואין ובגמ' יבמות נב.